

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrlet leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovn. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Obnašanje uradnikov pri volitvah.

Mnogo se govori in piše o vzrokih, zakaj da nismo konservativni Slovenci povsod zmagali, in prav, kakor tudi zaslužijo, natezajo se nemčurski volilci in pa nevedneži, da so nam nasproti glasovali. Toda krivično bi tudi v tej reči bilo, majhne tatove obešati, velikim pa od leteti pustiti.

Vzemimo denes tudi c. k. uradnike v eksamen in vprašajmo: Ali so se vladni organi povsod postavno obnašali? — Če je vse postavno, kar so ti počenjali, mora le biti kaka skrivna postava, po kateri so delali, ktere pa nas eden, ki ni c. k. človek, ne pozna; če so pa brez take postave proti nam pri volitvah delali, je bilo njih vedenje nepostavno.

Volilni red zapoveduje, da mora politična gosposka imenike volilcev pregledati, je li vse v redu: ali ni nihčér izpuščen, kateremu pripada volilna pravica, ali ni kdo med volilce vpisan, kateremu ta pravica ne gre. Pri odbiri volilnih mož mora komisar sodelovati, da se vse po postavi in v redu godi, ter se volitev o pravem času začne in konča.

To in ničesar druga nima uradnik pri volitvah opraviti, najmanj pa sme svobodo volilcev krčiti s prigovarjanjem ali odgovarjanjem volilcev.

Kako se je pa pri poslednjih volitvah godilo? V mnogih srenjah ravno narobe! Tajnik glavarstva v Ptujem je delal na vse kriplje za liberalnega kandidata, in da bi ta zmagal, je posebno skušal duhovnike pri prvotnih volitvah spodrinuti. — V mariborskem okraji je komisar v neki srenji prav „kunšno“ gg. župnika in kaplana v imeniku na zadnje vpisal, dasi v omenjeni srenji g. župnik med velike posestnike spada in torej

med prvimi, če ne prvi — biti mora. Komisar se je torej bal, da bi prvi glasovi gg. duhovnikov nazoče volilce spodbudili, da tudi tako glasujejo in prave može zadenejo, ki ne bodo kamškega straha volili. — Pri sv. Jakobu v Slov. goricah prišlo je pri enem volilnem možu do ožje volitve, — šlo je za Fr. Weingerla, župana in liberalca, proti konservativnemu kmetu, in komisar je pri ožji volitvi — izklicavajé volilce — vedno vmes se vtikal in spodbujal volilce: „Kaj ne, vi volite Weingerla?“ Pri takem pritiskanji ubogi nevedni kmet zavest zgubi, ter se skoro vselej uradni osebi uda.

To vse vemo iz zanesljivih pisem, ki jih v rokah imamo; in koliko enakih nerednosti se je moralo goditi tudi po drugih krajih, od kodar pa poročila nimamo!

Enaka je pri sestavljeni volilnega komisijona. Postava pravi, da voli komisar tri može v volilno komisijo; da bi jih pa ravno iz ene stranke vzel in to iz najmanjše ali sploh iz menjšine, tega postava ne veleva, marveč prepušča to sprevidnosti in pravičnosti vladinih organov, katerim se spodobi, da celó objektivno pravice delé eni kakor drugi politični stranki. Se je li tako godilo povsod? Nikakor ne! V Celji, kakor spričuje denešnji dopis „iz Savinske doline“, vzel je komisar iz ogromne manjšine vse tri odbor-nike; isto tako se je godilo v Konjicah, kjer je komisar pri očevidni večini narodne konservativne stranke najhujše nemčurje in liberalce volil, in tudi v Slovengradci, kder je narodna večina še bolj očitvidna bila. Tukaj se je komisar, kakor poroča „Slovenec“ v dopisu iz Vozenice, še vrh tega surovo obnašal proti č. g. Ant. Jazbecu, kterege so slovenski volilci izbrali v komisijon, ter mu je v jezi rekel: „Sie müssen aber auch überall dabei sein!“ (Vi morate povsod svoj nos imeti.)

Denešnji list ima 1/4 pole priloge.

Vse to postopanje c. k. uradnikov se nam prav čudno zdi. Njih agitacija je namreč merila na liberalne kandidate; v tem pa niso delali niti v vladinem smislu. Minister Lasser je namreč svitlemu cesarju obečal konservativno večino, ako potrdijo direktne volitve. Če so tedaj uradniki hoteli vladu podpirati, bi bili morali za naše konservativne poslance delati, ne pa za Seidna, Ploja in Vošnjaka, ki spadajo k „mladim“ in skrajnim liberalcem.

Ali se slednjč s takim obnašanjem od strani c. k. komisarjev veljava vladne oblasti krepiti in varuje, to si naj vladni organi sami premislijo. K sklepu rečemo le eno: Gospoda! ako je Avstriji odsojeno, da obstane, bo šel pri nas kakor gledé Ogerskega nemški centralizem rakom žvižgat, in postali bodo tudi Slovenci gospodje v svoji deželi. Takrat se bo pa v pratiko našega trpljenja pogledalo in — pobot napravil z vsemi, ki so Slovincem pravični bili alj pa ne.

Gospodarske stvari.

Kako se je rabota in desetina odpravila?

V prejšnjem listu „Slov. Gospodarja“ kakor že v lanskih listih bilo je dostikrat povedano, kako zapeljivci in lažnjivci naše ljudi med volitvami z raboto (tlako) in desetino v svoje mreže lovijo. Sme se reči, da so že dvakrat nemčurji pri volitvah s to kosmato lažjo, kakor da bi ravno Slovenci (ali kaj še!) stare čase nazaj hteli, mnogo volilcev premotili. Ko bi naše ljudstvo ne bilo tako strašansko nezrelo in v politiki nepodučeno, bi o tej grdi laži več ne govorili; ali ob poslednjih volitvah smo se zopet in znova z žalostnim srcem prepričali, da nekteri ljudje, ki možke blače nosijo, pa so bolj babjevni, ko da bi janke nosili, nemčurjskim lažnjivcem več verjamejo, kakor pa svoji pameti in besedam modrih mož. Zató se nam zdi potrebno, da o tej stvari zopet povemo, kakó je ž njo in kakó je ona prišla. —

Leta 1848, kakor je še starejšim dobro v spominu, šlo je vse vrhom in križem. Vse, kar je bilo starega, moralo se je novemu umekniti, kmet je hotel svojo svobodo, gospod je hotel svojo staro oblast, in takó se je na dosti krajih vnel krvavi boj, polom in požig.

Ravno tega leta 1848 se je tedaj po silnem vrenji prejšnji stanovski ali gospodski red, ko je imela (nemška) gospôda vso oblast in ves dobiček v rokah, prevrnil, in skuhal se je, da takó rečem z besedami onega časa, „nov čas,“ eni so celó rekli „nov svet“.

Ko je namreč milostljivi cesar Ferdinand I. „konstitucijo“ ali „ustav“ dal, t. j. svojo najvišjo oblast s svojimi ljudstvi razdelil, takó da je od onega časa samó to postava, v kar obadva, cesar

in država, privolita, zbral se je na Dunaji „državni zbor“ ali „rajhsrat“. Ko so po mestih in vaseh poslance izbirali, moral je vsak kandidat obečati, da bode za osvobojenje ali za oproščenje kmečkega stanú na vso moč govoril. „O d v e z a od rabote (tlake) in desetine, menjši davek in varnost posestva,“ v to troje je moral vsak poslanec prisegati. Ljudstvo je prav čutilo, kje ga črevelj tišči, in zató je na vso moč hotelo teh treh žuljev rešeno biti.

Takih žuljev pa niso čutili samo slovanski kmetje, ampak vsi kmetje sploh, tudi nemški, akoravno se ne dá tajiti, da so slovanski kmetje največ od nemških grofov, baronov in gospode imeli trpeti. Kajti znano je, s kako zaničljivostjo se je ta nemška gospoda na ubogega slovenskega kmeta ozirala. Saj še dnes vidimo, kako nemškutarski „purgar“, kateri je včasih kot razcapanec v mesto prišel in se za „šoštarja“ ali pa „žnidarja“ izučil, pa še ene nemške besede ni seboj prinesel, nos viha, kedar sliši slovensko besedico, čeravno revče komaj za silo po nemški kvasiti zna. Lahko si tedaj mislimo, kako se je našim slovenskim kmetom pod nemško oblastjo godilo.

Vendar ura svobode je pozno, pa za vselej tudi našemu kmetu začela biti: državni zbor je osvobojenje kmetstva od tlake, desetine in nekih drugih davščin za vselej odločil.

Čisto krivo in narobe tolmačijo to imenitno in srečno dogodbo nemški časniki. Oni sučejo to stvar takó, kakor da bi res sami Nemci bili to osvobojenje dosegli. To je čisto kriva in prevzetna samohvala. Osvobojenje kmetstva je že tako rekoč v zraku tičalo, in na vsaki način bi se bila „zemska odveza“ zgodila, če bi jo bil „Nemec“ Kudlich (slovanskih starišev sin, ki pa sam pravi, da ne ve, ali je nemške ali slovanske krvi!) prvi sprožil ali pa kateri drugi poslanec.*) Kajti vsi poslanci tako iz mest kakor iz kmetov prinesli so v dunajski zbor gotovo naročilo od volilcev saboj, da morajo po vsaki ceni za

*) Podložnost kmetov, in torej tudi rabota in desetina, preklicana je bila v tistem lipu, ko je blagi cesar Ferdinand ustav dal; kajti poglavitna točka vsakega ustava (vsake konstitucije) je ravno ta, da so vsi podložni svobodni, da vsi enake pravice imajo. Kako bi pa to mogoče bilo, če bi podložnost (tlaka in desetina) kmetov še obstajala? Eno poleg drugega ne more biti; ali se drži ustav (Verfassung) in ž njim je podložnost odpravljena; ali se pa podložnost še dalje drži, potem pa neha ustav. V ustavu je torej osvoboditev kmetov že bila zagotovljena, treba je le bilo to izpeljati. Tisti Hans Kudlich, s katerim se Nemci, in — ker je liberalec od pet do glave, tudi „mladi“ Slovenci tako bahajo, ni torej čisto nič druga storil, kakor da je prvi napravil predlog, katerega bi bil prej ali slej gotovo kdo drugi tudi storil, da se namreč oproščenje kmetov postavno izreče in zvrši. Hvala gre v prvi vrsti dobremu cesarju Ferdinandu, ki je ustav dal, kateri že zapopada osvobojenje kmečkega stanú.

Vrh tega je bila že poprej odveza sklenjena z ozirom na česko kraljestvo, so tedaj Čehi prvi pot gladili odpravljenu tlako in desetino.

Vredn.

osvobojenje kmetstva govoriti; da drugače se ne smejo iz Dunaja domu povrniti.

In res se je tako zgodilo. Ko je namreč v seji državnega zbora na Dunaji, dne 31. avgusta 1848, na Lasserjev predlog bila resolucija gledé gruntne odveze (rabote, desetine itd.) v treh točkah (punktih) sprejeta, — takrat so naši slovenski poslanci posebno goreče za odpravljanje teh nadlog govorili. Posebno se je tedaj vrli slovenski poslanec dr. Kavčič s Kranjskega za novo svobodo potegoval.

Zares čudna in spomina vredna je še ta dogdba pri onih razgovorih zavoljo odpravljanja tlake in desetine, da so to odpravljanje najbolj goreče gospodski poslanci, posebno učeni ljudje zagovarjali; tisti poslanci pa, ki so v kmečkih suknhah in „rekelcih“ v državnem zboru sedeli, popolnoma molčali in ne besedice zinili, čeravno so jih bili kmečki volilci prav zavoljo tega volili, ker so se na kmete bolj zanašali, kakor na gospode, znamenje, kako malopridno je sploh, neomikane ljudi v državni zbor pošiljati.

Sploh je treba našemu ljudstvu, ki pravi pomen slovenskega rodoljubja in pa blago prizadevanje slovensko mislečih svojih vodnikov še vse premalo ceni in razumi, povedati, koliko so se vrli slovenski poslanci l. 1848 na Dunaji za kmečke svoje rojake trudili in potegovali. Zató naj imenujemo nekoliko teh slovenskih poslancev iz onih burnih, pa imenitnih časov.

Eden izmed najbolj prebrisanih in najnarodnejših je bil dr. Kavčič, kateri si je pri obravnavah zavoljo zemske odveze največ zaslug pridobil. Dr. Kavčič je imel tudi največ spoštovanja pri drugih Slovanih in celo pri Nemcih, kateri so ga po svojih časnikih kot „svobodno mislečega, učenega, previdnega, jedrnatega, jako spoštovanega govornika“ hvalili. — Njemu najbliži je bil Doljak iz Gorice, kateri je bil ne le izvrsten govornik, ampak tudi goreč slovenski rodoljub. — Nič menj vnet za Slovence in ravno tako sposoben kot poslanec je bil Dominkuš, poslanec iz ptujškega okraja na Štajerskem, oča našega g. dra. Dominkuša. Rajni Dominkuš še zdaj živi v blagem spominu kot velik prijatelj in pomočnik slovenskega kmeta. Dominkuš je bil na Dunaji zastopnik štajerskih Slovencev. — Jako talentiran, mnogo zaslužen, samó da nekoliko omahljiv, je bil kranjski poslanec, uradnik Ambrož, kateri je bil nekoliko časa duša vsega političnega in narodnega gibanja na Kranjskem l. 1848. — Jako zaslužen slov. poslanec je bil tudi Dolšajn s Kranjskega, potem Gorjup in Črne z Goriškega.

Slovensko ljudstvo naj si ta imena svojih tadanjih poslancev dobro v spominu hrani. Ti možje so na Dunaji goreče za slovensko ljudstvo govorili in v dejanji pokazali, da pravi Slovenci so tisti, ki z ljudstvom držijo, in da je laž, ako nemčurji črnijo slovenske učene rodoljube, češ, da ti z ljudstvom ne hodijo. Zares grda nehvaležnost bi

bila, ako bi slovensko ljudstvo svoje najboljše sinove zametavalo, pa se tujcu na vrat obešalo. Le sama zaslepljenost, ki ne vidi, kako tujci naše nevedne ljudi v pogubo zapeljujejo, more kaj takega delati. Spregledite vendar enkrat, ljubi slovenski kmetje, kje je vaš pravi prijatelj, vaš krvni brat, in kaj hočejo oni zapeljivci, ki se vam hodijo o volitvah lizat, ki pa vaš jezik, vaš govor, vašo krv in vse, kar je slovenskega, iz sreca črtijo. Nehajmo enkrat, tujcu malikovati, in sami sebe zametovati!

(Konec sledi).

Zastran živinskih boleznih in domačega zdravila. Odgovor posestniku J. A. v Pavlovi vesi. Vaši želji ne more lahko kateri časnik vstreči, ampak le dobre zanesljive bukve. Poglavitna reč je pred vsem, da so vse navadne živinske bolezni natanko popisane. Časnik bi zamogel to le storiti v nekterih letnih tečajih zaporedoma; kako težko bi pa bilo človeku stikati po vseh letnikih in listih, da najde, kar išče. Druga velika težava je najti pravo bolezen, kar zamore sploh le izurjen zdravnik, če živino pregleda. Če se prava bolezen natanko ne pozna, je tudi silno nevarno, po kakem zdravilu seči, ker lahko krivo zdravilo zadeneš in živinče sam umoriš. Po naših mislih bi si naj vsaka srenja kupila živinozdravniške bukve, ktere sta spisala: slavnoznanec g. dr. Jan. Bleiweis in dr. S. Strupi. Bukve se dobé v Blaznikovi tiskarni v Ljubljani. Še bolj pa je, če si zamore gospodar sam take bukve kupiti.

Kar pišete o svinski bolezni, za katero je letos mnogo svinj pri vas pocepalo, kažejo navedena znamenja: zagorela krv, rudeče mesó na to, da je bil menda vrančni prisad ali čerm (Milzbrand), ki se ob vročem in suho poletenskem vremenu loti najrajši mlade, dobro rejene domače živine, ter jo naglo pokonča. Ker je to kužna bolezen, se mora bolna živina brž ločiti zdrave, klati in prodavati mesó in drugo drobovje je pa ostro prepovedano, ker je silno škodljivo jesti kaj od take živine. —

Ker je pa več sort vrančnega prisada: vratni, jezični, krvomočni, kožni, ledni ali ritni itd., je treba pred vsem vedeti, kje tiči bolezen, potem se zamore še le o zdravilih govoriti. Če nam torej morete popisati vnenje prikazni, zamoremo tudi zdravila povedati. —

Napenjanje živine. Zdaj, ko se živina po rôsnih travnikih alj strniščih pase, ter pada že slana, se množi tudi nevarnost, da živino kakor pravijo — žabica napne. — Posebno nevarno je deteljšiče s pajčevinami prevlečeno, mokro alj rôsno. Gotovo znamenje, da je živinče bolezen premagalo, je, če se mu začne rigati, in če vetrovi in tudi blato od njega gre.

Dokler pa vetrovi in blato od živine ne grejo, če je trebuh kot boben napet, če je živinče z mrzlim potom polito, ter mu oči ven tišijo in se žila komaj čuti, so to slaba znamenja. —

Gospodar mora pred vsem drugim skrbeti, da živino napenjanja ovarje. V ta namen je treba 1) gledati, da živina preveč lačna in požrešna na pašo ne gre, ampak se ji popred nekoliko suhe klaje vrže in piti da; 2) da v jeseni pred na pašo ne gre, dokler mrzla rôsa ne mine; 3) da se tudi v hlevu živini premastne tečne in sočne hrane ne daje, in tudi ne preveč na enkrat, ampak po malem in večkrat po natančnem redu.

Če pa kljubu vsej opaznosti živino vendar le napne, je prvo in vselej potrebno: zabasano blato alj pičo (futer) iz nje spraviti, kar pospešuje tudi izhlapenje vetrov. V ta namen služi brizglja (klestira), s katero se pridno (od konca vsakih 5 minut) žajfnica, pomešana s pestjo kuhinske soli v zadnjico brizglja. Če se vetrovi in blato ne odpró, se naj brizglja s tobakovo vodo. Skuha se na kukih 4 bokalih vode vezek (pakele) navadnega tobaka, tekočini se pri-meša nekoliko žajfe, če treba tudi olja. Če pa brizglje ni, služi za iztrebljenje roka z oljem pomazana, s katero se noter do rame živini v drobovje seže.

Kot zdravilo za piti je v prvi vrsti živo apno, ki se v vodi razstopi (velikim govedom in konjem gre naenkrat dati 2 lota apna na 2 maslica vode; manjši živini gre manj). Če treba, ponovi se vlivanje apnene tekočine po 2, 3 ali 4krat. Dobro služi tudi, kdor ga pri hiši ima, salmjak (eden do 1/2 kvintelca na polič vode). Tudi jesisih (1—2 maslica na enkrat) dobro služi, ako niso čreva vneta. —

V najnovejših časih rabi se tudi kameno olje (petrolej), z veliko koristijo, toda le, če niso čreva že vneta. (Glej o tem „pratiko“ za l. 1872 proti koncu). — Naj se živinče med tem, ko se mu vliava, tudi prevaja, toda počasi, ne preneglo.

Pri hudem napenjanju se nabôde vamp (prvi želodec), za kar služi poseben nož. K temu je treba pomoči živinskega zdravnika. — Če živini po vsem tem odjenja, nikar ji brž jesti ne daj, ampak želodec in črevo naj imajo za nekoliko časa mir. Dobro bo tudi po prestanem napenjanju čreva in želodec pokrepiti z dišečimi in grenkimi zdravili, kakor so: komilice, kimelj, janež, meta, encijan, kalmež, voda se osoli z grenko soljo (Bittersalz).

(Iz prej navedenih bukev „živinozdravniških“).

Dopisi.

Iz Savinske doline. Naštevajo se razni uzroki, zakaj da smo v Celji s konservativnim kandidatom propali, in tajiti se ne more, da so ti uzroki koli-

kor toliko propad pospeševali. Po mojem prepričanju pa ni nihčér drugi toliko tega kriv kakor — vlada, kar bom kot volilec dokazal.

Po oddanih listkih za volitev volilnega odbora naznani c. k. komisar vspeh, rekoč (po nemški): „Z večino glasov izvoljeni so v volilni komisijon: G. A. Balon s 114, g. B. Bohinec s 113, g. J. Jamnik s 113 glasovi. Za temi dobil je g. dr. Ipavic 70 glasov.“ — Po pravični razmeri moral bi bil komisar od vsako tretjine volilcev enega, torej izmed nas dva vzeti in od nasprotne stranke enega. Tako bi bilo naših 5 v odboru, in ker odbor iz vse množine volilcev voli načelnika, bi bil ta iz naše strani vzet in odbor bi bil 6 naših mož, 1 pa od liberalne strani štel.

Ker je pa komisar 3 liberalce volil, bili smo primorani ž njimi skupaj glasovati za g. Iv. Žužo kot predsednika, ki spada vsaj k zmernim liberalcem; njega je pa zarad bolehnosti nadomestoval g. dr. G. Ipavic. — Tako je bila voda na mlin slovenskim liberalcem napeljana, kateri se naj za to g. komisarju lepo zahvalijo in — vladi prav pokorni bodo! Ko bi bil načelnik od naše strani, bi bila ona prvič več poguma imela; drugič bi ne bil nihčér smel brez izkaznice v volilno sobo iti, tako so pa najeti agitatorji noter tiščali, dokler jih ni č. gospod župnik Balon s povzdignjenim glasom po g. komisarju ven iztiral. Tretjič bi se po natančnem redu ne bi bili naši volilci v dolgem času od polдне do 3. ure popoldné razškropili in se ne — loviti pustili.

Ljubljanski grduni so namreč naše volilce, ako je kateri le k potrebi zunaj se prikazal, kar raztrgati hoteli. Psovalo in klevetalo se je na nje tako, da je človek mislil, da smo krščeniki na enkrat med Turčine v Bosno prišli. — Slednjič bi se pod načelnikom naše stranke ne bi bilo zgodilo, da je eden liberalce glasoval, ki izkaznice ni imel. In tako bi bil po vsakem načinu in kljub nezaslišanemu strahovanju naš kandidat za 3 glase večine imel!

Naši ljudje so s takim prepričanjem, s tolikim narodnim ponosom in navdušenjem za preč. g. Kosarja glasovali, da je domoljubu veselja srce igralo; pa propali smo po vladini enostranosti! — Veselo upanje nas pa za prihodnost oživlja, ker smo se prepričali, da naša stranka na krepkih nogah stoji, kajti kar je v narodu značajnega, prebrisanega, poštenega in bolj premožnega, je vse za kandidata katoliške „pravne“ stranke glasovalo. Nasprotnika volili so z večine duševni in telesni reveži, in pa — nemškutarji, ki so izrekli: „Foschnagg“. Ne bodi vam oponošan!

Iz Gradca. Tukajšnje dijaško društvo „Sloga“ je hotelo imeti že 4. t. m. svoj prvi občni zbor, pa število dijakov, ki so došli, bilo je za zborovanje premalo. Tajnik „Sloge“, znani stud. phil. g. Stifter, je bil tedaj primoran, drugi svoj poziv k zborovanju na vseučiliščno črno desko nabiti. V tem pozivu se bere med drugim sledeči stavek:

„Ne bodimo tako malomarni za svoje pravice“ itd. Ne znam, je-li se morejo te besede drugače razumevati, nego da se gospodič Št. silno jezi nad tem, da večina naših vseučiliščnikov noče delati politike, kakor on. Mislim, da nam slov. dijakom že zdrava pamet kaže, da smo dosti na boljem, ako se vsakdo v svoji stroki marljivo izobražuje, kakor pa, da zahajamo v zборе, v katerih se prazna slama mlati. Za nas mladeniče, ne izjemši g. Štifterja, je mnogo dostojneje, ako pustimo politikovanje ter se vsedemo k knjigam. Našemu narodu je treba dobrih strokovnjakov (zvedencev), je treba učenih glav; in ravno gospodom, ki namerjavajo v bodočnosti naše politične pravice braniti, nasvetujem, da si preje zbirajo vednosti, kajti brez dotičnih znanosti ostane politikovanje sploh isto, kar mi imenujemo „prazno slamo mlatiti“.

Poznam dobro slov. dijake in drznem se jim v oči povedati, da ravno tisti, ki po vsi sili hočejo politiko tirati, še pravega pojma o tej besedi nemalejo.

Študentje! bolje je in več bodemo koristili narodu svojemu, ako se za zdaj pridno in temeljito učimo in za to skrbimo, da nas bodo naši nasprotniki enkrat spoštovali zaradi mnovega in jedrnatega znanja, nego pa da stavljamo na smeh dijaško čast s tem, da blebečemo po krčmah o politiki. Poglejmo si nemške dijake, kako malo se ti brigajo za politiko, in vendar dobivajo Nemci iz njihove sredine pozneje najučeneje politikarje. Preje mora človek veliko znati, kakor začenja politikovati; tedaj za zdaj k knjigam, pozneje še le na politično polje!

Iz Pišeč. (Ozirná volitev.) Dobili smo torej s pripomočjo nemčurjev in nevednežev liberalnega zastopnika v državnem zboru. Tega je po nekterih krajih največ kriva malomarnost rodoljubov „pravne stranke“, katerim še ni bilo mar, da bi bili o pravem času po „Gospod.“ razglasiti dali, kako da so se prve volitve vršile. Tistim, ki so za pravično reč kaj delali, moralo je srce vpasti, ko niso mogli ljudem povedati, kako da stvar po onih krajih stoji, ki volijo v Brežicah. V tem pa, ko poštenjaki niso mogli ljudem kaj gotovega poročati, negotovih reči pa niso hoteli, so liberalci in nemškutarji z baharijami in raznimi lažmi ljudi slepili; pomagala sta pridno „Nar.“ in „Tedn.“, razglašajé laži po svetu, da za našega kandidata nihčér alj le nekteri „cekmoštri“ (psovka za poštene kmete) stojé.

Veseli nas pa pri vsem tem, da smo za zdaj propali, najbolj to, da se „pravna“, vsem pravična stranka na vse strani množi, da je v Celjskem okraji in posebno sijajno v Rogatci in na Ptujju že zdaj zmagala. Zmagali bomo tudi mi na spodnji strani, ako do prihodnjih volitev rok križem ne držimo.

Treba je našim ljudem poduka kot ribi vode. Brez stanovitnega poduka se omahljivost in nemškutarska trešlika odpraviti ne da. Poživimo zopet pol. društvo na Globokem in naj se vnovič ustanovijo po drugod. Pred vsem pa: razširjajmo časopise svoje stranke: „Gospodarja“, „Slovenca“, „Novice“! Zastonj se trudijo listi in pošteni možje, ako ljudstvo samo listov ne bere. Komur je mar za blagor ljudstva in ima ob čim, bo tudi kaj žrtvoval, da naroči list za ubožnejšega soseda. Vse dobro Bog z obresti plačuje. Na delo torej rodoljubi!

Iz Saleške doline. (O preteklih volitvah.) Veseli nas, da so kmečke občine v zvezi z domačo častito duhovščino prav pošteno volile. Vrli katoliški Slovenci v Šent-Ilju so imeli za volilne može poštenjake: č. g. A. Šibala, župnika pri sv. Andreji, Fr. Sredenška, obč. predstojnika, in Mat. Voħa, srenj. svetovalca. — V Šent-Janži so č. g. župnik Križan z 2 drugima kmetoma krepko za pravično stvar stali. — V Škalah so vrli katoličani volili č. g. kaplana Stiplovška, kmeta Jana in Vago. — Tako so pokazale poštene kmečke srenje, da jim ni vse eno, alj jih zastopa pošten katolišk mož, alj pa liberallec novega kopita.

Drugače je tam, kjer se — kakor v Šoštanji — tržani v volitve mešajo in ljudstvo begajo. Iz šoštanjske fare, kjer se je dr. Vošnjak rodil, sta dva za njega glasovala, eden pa iz bližnje fare v Zavodni. Šoštanjčana preslepili so liberalni Vošnjakovi prijatelji: brat France, Karl Herman in učitelj Kunstič, ki so prav „kunšno“ pa tudi hudobno strahove budili z desetino in tlako. Trije drugi volilci šoštanjske občine z gosp. kaplanom so pa čvrsto stali kot stari grad na naši strani.

Lepo tudi ni, kar so Velenčanje napravili. Kmetje so zylili tržana g. Jož. Raka (Bizjaka) in Fr. Škazo (Špenka), ker so jima zaupali, pa sta vendar vse skazila. Prvi je bil že več let obč. predstojnik, Špenk pa ima žvenk, zato so kmetje mislili, da sta prava moža, pa pokazala sta se plaha zajčka. Večer pred volitvijo je še g. Rak v kazini pri Vošnjakovcih bil, drugi dan pa ga ni bilo volit, pravili so, da sta se s tovarišem na Dunaj k razstavi odpeljala. Naj si bo kar koli, mož beseda nista ostala, ker nista zvršila dela, ki sta ga z volitvijo sprejela. Drugokrat ne volite več takih možakov, ki se v odločivnem času na štučasti rep postavijo.

Iz Ptujja. Tukajšnji šolski okrajni svèt je v odloki 9. oktobra t. l. vsem gg. župnikom poslal osebno posvaritev, ki obsega dvojno reč. Pritožuje se, da neki gg. kateketi niso redov in verstva v zapisnikih zaznamovali; in da po dokončani skušnji iz katekizma niso več šole obiskovali, kar je krivo bilo, da so tudi učenci izostajati začeli.

Kar prvi del te pritožbe zadeva, moramo opomniti, da zaradi tega zaslužijo večidel gospodi vašega področja posvaritve, ker gospodi učitelji ne spišejo o pravi dobi katalogov, da bi jih kateketu za vpisovanje izročili. — Vemo slučaje iz lastne skušnje, da se je zapisnik kateketu še le ob 7. uri poslal, o 10. uri je že pa bila skušnja v nižjem razredu dovršena — brez zapisnika. — Kdo zasluzi posvaritve? — Tudi iz skušnje vemo, da je učitelj listke — izkaze — konec šolskega leta podpisal in učencem brez znamk iz katekizma razdelil, in na podpis staršem poslal. — Iz skušnje tudi vemo, da je učitelj učence v zlate bukve zapisal brez kateketovega in župnikovega vedenja, in sicer take učence, ki niso ne v vednosti ne v nravnosti pohvale zaslužili. —

Iz druge polovice te posvaritve se pa razvidi, kar slavni svet sam priznava, da, ako kateketa in verstvo iz šole odpravite, vam v naših slovenskih, kršanskih krajih ne bo treba večih šol zidati.

Iz Kostanjevice 4. nov. Ne vem, si li „Slov. Gospodar“ že imel kak dopis iz našega kraja ali ne; pa naj si bode tako ali tako, mene je nagnila denes neka posebna reč, da ti pišem. — Vem, da imaš mnogo čitateljev po Slovenskem, med kterimi je gotovo precejšnje število duhovnov. Duhovni pa pridejo marsikdaj v priliko pripravljati cerkvi nove zvonove, kar ni majhna reč. Pri nas v Kostanjevici smo jih tudi napravili letos — in glej, tu imaš uzrok mojega pisanja.

Dobili smo tri lepe zvonove iz zvonarnice gg. Jan. Denzl-na in sinov iz Maribora. Priznati moramo, da je res izvrstno delo. Tako se vjemajo k prejšnjima dvema, da ne samo priprosti ljudje ne morejo prehvaliti ubranega zvonjenja — ampak, da je vseč tudi vsacemu uglajenemu ušesu. Tudi zunanja oblika je jako lična. Prišel je eden gospodov sam k nam, da je bil nazoč, ko so se zvonovi v zvonik vlekli. Ostal je pri nas tri dneve, da je preskrbel potrebne priprave; — pa smemo reči, da se je gospod prikupil vsem s svojo skrbljivostjo in paznostjo, s svojo prijaznostjo in dobrosrčnostjo: — res s svojim prav krščanskim vedenjem posebno, ko so se zvonovi v stolp vlekli. Iz vseh teh razlogov gg. Denzl-na in sinove živo priporočamo čestitej dnhovščini po Slovenskem, prepričani, da se ne bodo kesali, ako njim izročé skrb za nove zvonove.

M.

Iz Konjic 10. t. m. Včerajšnega zbora našega kat. polit. društva se je lepo število kmetov udeležilo. Pred vsem se je zbranim dal kratek pregled preteklih volitev. Z navdušenjem so vsi zbrani odzdravili pismu, v katerem se gosp. profesor J. Pajk našemu društvu in vsem, ki so pripomogli, da je v Konjicah toliko glasov dobil, srčno zahvaljuje. — Prav pazljivo so tudi kmetje poslušali daljši poduk o dnarnem polomu letošnje spomladi in o sedanjem dnarstvenem stanju v Avstriji. Na koncu se je napravil političen razgled po ši-

rokem svetu. Povsodi nezadovoljnost rase, bolj ko ljudje o svobodi kvasijo. Prav je imel Vitanjski pevec, sklene govornik — ki je že pred letom pel:

„Freiheit je od vraga,
Nam štibre naklada,
Da je že ni več za prestat.“

Za poduk in kratek čas.

Poberki iz liberalnega „Tednika.“

Liberalni slovenski „Tednik“ poroča v št. 19. od 7. nov. iz Gorenjskega na Kranjskem, da tamošnji gosp. duhovniki ob prazniku vseh Svetnikov groše pobirajo, pa za prejeti denar premalo Očenašev za verne duše zmolijo. — Koliko Očenašev da tisti duhovniki zmolijo, je pisatelju neznano, ker ni na Kranjskem, ampak na Štajarskem, pa to dobro ve, da duhovniki zlasti na dušno tudi na Kranjskem z vernim ljudstvom po cele ure v cerkvi za verne duše mrtvaške molitve opravljajo, v tem ko slaboverni liberalci po gostilnicah „Gulasz“ jejo, pivo pijejo, kvartajo, smodke kadijo in — bližnjega grdo obirajo. — Pisatelj tudi ve iz lastne skušnje, da liberalci ob nedeljah in praznikih na „špacir“ alj na dobro voljo gredó, v tem ko gosp. fajmošter pred altarem za verne duše molijo. Hudobni dopisun bi pa tudi moral vediti, da ne gre za to, koliko „Očenašev“ da se moli, marveč za to, da se v cerkvi moli, vkupno z vernim ljudstvom.

Dobro pa tudi vem, da samo eden duhovnik na teden več molitve opravi, kakor deset liberalcev celo leto. Ko je namreč pisatelj še študent bil, je celo leto s kakimi desetimi liberalci obojeval, kterih ni nikdar moliti vidil, k večemu je kateri latinski križ napravil, če je tudi vsak izmed njih ravno toliko latinščine znal, kakor „Tednikov“ poročevalec kršanskega nauka. —

Kako vneti so sicer liberalci za molitev za verne duše, kaže to-le. Pred nekaj mesci je bilo prišlo več liberalcev v cerkev matere božje v „Strassengel“ blizo Gradca in pa v cerkev sv. Urbana nad Kamco blizo Maribora. In kaj misliš, dragi bralec, kako so ti ljudje za duše v vicah molili? Pokriti so bili s klobuki v cerkvi in so — kadili tobak, da jih je moral duhovnik v „Strassengel“ iz cerkve nagnati in njim cerkvene duri zapreti. — Kako surovo se včasih liberalci obnašajo, kedar je treba za koga moliti, je pisatelj tudi že sam skusil. Ko je namreč s presv. Rešnjim telesom k bolniku šel, je naletel na liberalca, ki je ravno stal, kakor bi bil imel kol v hrbtu, in tudi takošnega je že najšel, ki se pred presv. Rešnjim telesom odkril ni, menda zato ne, ker je hotel pokazati, kako da liberalci „vero spoštujejo“.

Ljubezen do molitve je pokazala letos tudi liberalna graška „Tagespost“, ki je v št. 249 od 29. oktobra pravila, da naj se otroci v šoli

moliti ne učijo, ampak naj tiho bodo, kadar bi se moliti imelo, češ, da za brezverskega otroka ne sodi ne katoliška, ne luteranska, ne židovska molitev!

„Slov. Tednik“! kateri duhovnik je že kdaj kaj tako neslanega in neumnega učil, kakor liberalni časniki! Torej hinavsko-pobožni, liberalni „Tednik“, ki v svoji pobožnosti težko kdaj en sam Očenaš z drugimi liberalci vred za verne duše zmoliš, ker brž ko ne toliko moliti ne znaš, kakor mora kristjan znati, kedar k pameti pride, drugokrat o molitvi duhovnikov tiho bodi, da sam sebe po ustih bil ne boš.

Častno mesto za narodne volilce kmečkega stanú.

Na dalje so se naslednji možje ob volitvah posebno izkazali:

8. Alojz Virbnik, posestnik pri Novi cerkvi, bil je prav mučenec pravične stvari v Celji. Drhal ljubljanskih in drugih hujskalcev ga obsuje in zdeluje: „Zakaj nečete dra. Vošnjaka voliti? V. je za Slovence več storil, kakor vsi f—.“ Virbnik odvrne: „Volil sem ga že, zdaj pa ga ne bom, ker s tistimi vleče, ki hočeje krščanski nauk iz šole spraviti. Jaz sicer znam — hvala Bogu — krščanski nauk; da bi pa otroke le doma krš. nauka učili, za to nimamo časa, to se mora v šoli goditi.“ Liberallec: „Sej se itak krš. nauk v šoli uči.“ — Virbnik: „Pa koliko ovir se duhovnikom v šoli dela! Duhavniki nimajo vselej časa, ob določeni uri v šolo priti. Ne dalječ od nas se je zgodilo, da č. g. dekan, ki so sami, niso mogli zavolj duhovskih opravil šolske ure se držati. Ko pa pridejo pozneje, jim učitelj ni ure prepustil, češ da je zdaj njegova ura. — Po drugih krajih skušajo — kakor se čuje — liberalni učitelji pri odhodu gg. kateketov seme krščanskega nauka v otročjih srcih z burkami in zasmehovanjem zatreti.“ — Liberallec se zadere: „Kaj pa imata od f—? Ali menite, da Vam bodo Vašo ženo zastonj pokopali?“ — Virbnik: „Moja žena je, hvala Bogu, še zdrava; če jo pa Bog pred meno pokliče iz sveta, bom že toliko zmogel, da ji lep krščansk pogreb priskrbim. Ker pa duhovniki iz opravil svoje dohodke imajo, se pamenten človek ne ustavlja, da bi ne plačal. Kdo pa zastonj služi?“ —

Tako so liberalni mustafarji pol ure vrlega moža obdelovali, in razkačenost bila je tolika, da se je bati bilo silovitosti. Pa modri mož je vse z mirno besedo odbijal in stanovitno dvakrat za kat. kandidata glasoval.

9. Šimej Kurnik iz Gostarije šent Jurske fare v slov. goricah je edini izmed vseh šent Jurskih volilcev glasoval za Hermana. Koliko stanovitosti da je treba pri prostemu človeku med zbeganimi, ve le tisti prav ceniti, kdor Jurjevske nemškutarje pozna.

10. Jakob Pečovnik, prebrisan katoličan in rodoljub od sv. Lenarta, duša političnega življenja med ondašnjimi kmeti. Ker menjka med kmeti odločnih in previdnih mož, ki bi volilce na velišči zbirali in v redu ohranili, je šel Pečovnik že na večer pred volitvijo v Ptuj, ter je marsikterega nemčurjem izdril, druge v pravem sklepu potrdil. Psovali so ga „omikanci“ z „mračnjakom“; pa vsakemu je prav zasolil in s tem omahljivec osrčeval. — V zlate bukve je tudi zapisano, kar je naš Pečovnik teden poprej ob priliki Plojevega shoda v šent Lenartu opravil. Bog ohrani vrlega moža ter mu daj več posnemovalcev!

11. A. Leserer, tržan pri sv. Lenartu, je svojim podukom in prigovarjanjem mnogo storil za srečen vspeh. Ker je tržan, je to še večje vrednosti.

12. A. Goljat, trgovec v Cerkovcah, slovensk rodoljub, pa ne nemčur, kakor so trgovci z večine, je skoz in skoz mož, trden kot skala sredi morja; in je toraj s pravimi narodnjaki volil g. Hermana.

13. A. S a g a d i n, značajin in zanesljiv mož, na Gorici, ki je menda edini mož beseda ostal in g. Pajka volil.

Slovensko slovstvo.

Zopet se je slovensko slovstvo pomnožilo za prav lepo cvetlico: „Jedro katoliškega nauka“ se imenuje. Spisal je knigo, oziroma iz „slov. Prijatelja“ povzel in v celó novo obliko spravil slavnoznani č. g. Andrej Einspieler, kujezoškofijski duhovni svetovalec in c. k. profesor verstva na realki v Celovcu. Iz dvojnega ozira je gospod pisatelj katoliškim Slovincem s to knigo silno dobro vstregel. Prvič je kateketu najkrajša pot pokazana, kako zamore v enem ali vsaj v dveh letih ves krščansko-katoliški nauk razložiti. V ta namen je pisatelj tvarine razdelil na 70 podukov, in tako kateketom zljajšal najtežavniše delo: umno razvrstjen je vseh podukov. Z veseljem potrjujemo, kar pisatelj v uvodu piše: „Le 70 kršanskih naukov je, pa vendar nobena resnica naše sv. kat. cerkve ne manjka; vse so kratko, sicer pa jasno in jedernato dokazane.“ — Pred vsakim podukom je v kratkih vprašanjih in odgovorih ves naslednji kršanski nauk povzet, potem sledi v podobi kateketiških predig razlaganje.

Se že kniga po vnenji obliki priporoča, je še večja nje notranja vrednost. V tem oziru se po vsej pravici imenuje: „Jedro“ kat. nauka. Vsaka resnica je dokazana temeljito in jedernato, z ozirom na sedanji čas, nja potrebe in zmotnjave. To dela ves poduk mikaven, živ in prepričalen. Kar je veliko vredno v tej prelepi knigi, to je duh, ki v njej veje. Tu ne govori suhoparen učenik, marveč za sv. reč vnet služabnik Gospodov, kteremu — kedar uči — mirno in pre-

pričalno beseda teče, kedar opominja, vsa živa in goreča postane, ker prihaja iz vernega, za čast Božjo in zveličanje bližnjega — navdanega srca.

Tudi pisava je skoz in skoz slovenska, brez šemastih novotarij in zvutih stavkov. Priporočamo torej knigo pred vsem č. č. gg. duhovnikom in kateketom, svesti si, da bode vsakemu kot zanesljiv kašipot se močno priljubila. — Prav dobro bo pa tudi služila vsakej kršanski hiši, da se ponavlja kršanski nauk v cerkvi in širi poduk v kršanskih večnih resnicah, česar je sedanjí čas toliko potreba.

Naroča se pri čast. g. pisatelju, ter velja mehko vezana in franko po pošti na dom poslana 2 gld., kar zares ni veliko, ker obsega kniga nad 35 na ličnem papirju tiskanih pôl.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kakor smo zadnjič naznanili, vstopili so razun Čehov in Moravanov vsi drugi federalisti v državni zbor, in sicer brez pridržkov, ker se pri takih vsled postave od 12. maja t. l. mandat (poverjenje) zgubi. Zastopniki českih federalistov skušali so v shodu 2. in 3. t. m. tudi svojim tovarišem iz družih dežel prigovarjati, da naj ne gredó v državni zbor; ti so pa odgovarjali, da se bojé novih volitev, kterih je ljudstvo do grla sito, ter bi pri novih volitvah utegnili z večine le nasprotniki zmagati. — Naši poslanci brez Čehov imajo torej silno težavno stanje, ker so v grozni manjšini, torej ničesar doseči ne morejo. Kako dolgo da bodo vstrpeli, ni odločeno.

Za prvosednika zbornice poslancev zvoljen je z 205 glasovi kolovodja liberalcev, dr. Rechbauer iz Gradca; vlada je hotela enega „starih“. Ko pa ž njim prodreti ni mogla, je morala z roko v ogenj, ter je zasuknila na „levo“. Tako sedi ministerstvo na žrjavci; proti vladarju hoče biti konservativno, a v državnem zboru nima — razun pešičice velikih posestnikov — nobene stranke zá se; večina je skoz in skoz liberalna, manjšina pa federalistična, torej tudi ministerstvu nasprotna. Po dr. Herbstu skuša torej vlada s pomočjo levičnjakov, nemških „mladih“ demokratov, ravnotežje ohraniti, pa bo težko kaj. Kakor je vlada sama v prestolnem ogovoru naznanila, se bode pometalo v cerkvenopravnem oziru. Kako dalječ pa bo liberalna večina vlado tirala, še ni mogoče povedati.

Shod (kljub) naših poslancev pod vodstvom grofa Hohenharta je ustanovljen. Dozdaj šteje 34 udov: 1 iz Českega, 2 iz Bukovine, 7 iz Tirolskega, 1 iz spodnje-, 6 iz gornje-Avstrijskega, 2 iz Kranjskega (Hohenwart, Barbo), 1 iz Istrijskega, 1 iz Goriškega, 2 iz Solnograškega, 3 iz Dalmatinskega, 2 iz Predarlskega in 6 iz Štajerskega, kakor smo jih zadnjič menovali.

Mladoslavenci: dr. Razlag, dr. Vošnjak, Nabergoj in Pfeifer se ogibljejo konservativnega shoda, in bodo menda z dunajskimi demokrati „Slovenijo“ sezidali; glasovali so vsaj dosle sè skrajnimi levičnjaki! — Poljaci imajo svoj poseben klub, ravno tako Rusini; Poljaci pa utegnejo po večjem z našo stranko glasovati, v cerkvenih vprašanjih menda tudi večina Rusinov.

Stanje je tedaj takošno le: Vlada mora z liberalci iti, če pa ne, mora odstopiti. Od naših poslancev se pa druga tirjati ne more, kakor da glas povzdignejo za naše potrebe, želje in pravice. Uslišani se ve, da ne bodo, ker je volilna postava nalašč za to napravljena, da imajo nemški liberalci večino, ta pa ne pozna ne deželnih, ne narodnih, ne cerkvenih pravic — ona le sebe pozna. Zatorej ni v odbor, ki bode adresu na cesarjev nagovor izdelal, ne enega od naše stranke volila.

V prestolnem govoru je navedenih mnogo postav, ki jih ima drž. zbor skleniti, med temi tudi verske postave, ki bi naj „luknjo“ zadelale, ki je navstala po odpravljeni pogodbi s papežem. Zakaj ste pa „luknjo“ napravili, če jo morate zopet zadelati? In kdo je dal nemškim protestantom, judom, borzijancem, brezvernežem pravico, določevati razmero, v kateri naj bo kat. cerkev proti državi, to je: koliko svobode da sme v državi imeti? — Prestolni govor omenja tudi denarnega poloma, ki je — po besedah ministra dra. Ungerja — prišel kakor hudournik, tako da je treba popravljati škodo, ki jo je napravil. — Res je finančni minister že predložil postavo, vsled ktere se razpiše posojilo za 80 milijonov srebra, ki se založi v narodni banki, da bo za toliko bankovcev izdala. Pravico do te pomoči imajo železnice, ktere je vlada dolžna zgotoviti; napravile se bodo založnice za obrtnijo in trgovino. Posojalo se bo proti poroštvu. Ker pa postava dopušča, da se poroštvo tudi v borzinih akcijah dati sme, dobijo — če postava obvelja — borzijanci zopet sapo, ker zamorejo — gledé „državne pomoči“ — akcijam zopet dati navidezno vrednost. — Čuli so pa borzijanci ob tej priliki iz ust finančnega ministra hudo, pa resnično besedo, da je namreč denarnemu polomu kriya „razbrzdana špekulacija na borzi.“ Prihodnjič bomo poyedli, kako je bilo s predloženo postavo, za ktero pride adresina obravnava, potem bo drž. zbor zarad deželnih zborov odložen.

Novi prvosednik dr. Rechbauer je v svojem nagovoru že zagromel proti katoličanom; v podobi „postav“ torej pride za gromom toča in ploha nad nas. Rekel je: „Država ne sme trpeti, da veljavo in vspeh njenih postav odobrava alj zametuje neka vnenja, brezdomovinska oblast.“ To se pravi: Katoličani, kterim brezverci očitajo „brezdomovinstvo“, ker so v verskih zadevah pokorni škofom in papežu, ne smejo reči, da ktera od liberalcev sklenjena postava ni dobra! — Usta

nam zapreti, da tem gospodom več ugovarjati ne bi mogli, na to bodo merile vse verske postave.

Ogersko. Drž. zbor se je 8. t. m. zopet sešel. Tudi Magjarom dajejo silno veliko opraviti gospodarske nadloge. Prvosednik ministerstva je v nagovoru tožil nad kolero, slabo letino in denarno stisko. — Poslanci postajajo nezadovoljni z vlado; eden najveljavnejših je odstopil; poslanec Vidatz se je pa te dni — skočivši iz 4. nadstropja — sam umoril. Sapo je namreč zgubila hranilnica, pri kateri je bil gospodarski svetovalec. — Če se tako godi na Ogerskem, ki plačuje le samo 30 procentov skupnih stroškov z nami, je pač preočito, da je vsa državna samostanost, katero je Beust Ogrom dal, tudi nekaki spaček.

Razne stvari.

(Nova šolska poslopja.) Prav veselo znamenje je, da Slovenci za šole toliko storé. Daj le Bog, da bi tudi šole Slovincem na korist in ne na kvar bile! V Frajhamu se je 6. t. m. slovesno blagoslovila in odprla nova, prekrasna šola, ki ima spodej — precej visoko nad talmi stanovanja za tri učitelje, zgoraj tri lepe, prostorne in visoke šolske sobe, vsaka za 85 učencev, z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki. Poslopje stane nad 8000 gld.

V Čresnovcih se je istega oné blagoslovilo novo šolsko poslopje. Po cerkvenem opravilu ogovoril je v šoli stariše g. nadučitelj Budna ter je povdarjal, da le tam poduk napreduje, „kder je za podlago sv. vera.“ Želimo prav srčno, da bi g. Budna v dejanji kazal, kar je govoril, potem bo res šola obilno zlahnega sadu rodila.

11. t. m. se je v Petrovčah v Savinski dolini nova šola pričela, za katero so Petrovčani Cokanovo hišo pred cerkvi kupili in v šolo predelali. Potreba šole se vidi iz tega, da je že zdaj več otrok vpisanih, kakor jih šteje šola v Žalcu, namreč blizo 200. Po lepem krščanskem obredu se je šola pričela; Bog daj, da bi vedno v njej krščanski duh vladal in srea otrok blažil!

(Knjezinja Salmova.) mati knjeza Leopolda, je 9. t. m. v Novemcelji v 67. letu svojega življenja umrla. Truplo pokojne se je v Herschberg na Badenskem v rodbinsko rako prepeljalo. — Rajna bila je vsem vernim izgled prave pobožnosti.

(Ciganska ženitev) bila je 2 dnè t. m. v Vidmu. Cigan, Mart. Rosenfeld, rojen na Bizelskem, je vzela ciganka, Mar. Wagner, rojeno na Karoškem blizo Celovca. Zakon je bil po katoliškem obredu sklenjen v cerkvi, kamor je ciganska muzika svate pripeljala. — V gostilnici je bilo potem — seveda — „lušno“, pa le nekaj časa. Neki novosegni učitelj iz bližnje soseske se namreč ni mogel zdržati, ter se vsede med ciganske svate, pije celó bratovšno z nevesto ter začne svojo vinko

sestro tako nadlegovati, da se slednjič vname ravns in kavs, in je bila nevesta — tepena! — Ta učitelj je omikovalec ljudstva, „Narodov“ dopisnik, kakor se sam hvali, in Bog vedi kaj še vse!

(Spričevanje.) Na prošnjo č. g. Jak Trstenjaka, kaplana v Jarenini, potrdimo, da dopisa „iz Pesnichofen“ v šte. 42. „Gosp.“ ni on pisal.

(Požari) se v okolici Šentlenardski čudno množijo. Nekatere dni sem zaporedoma zdaj tu zdaj tam gori; 9. t. m. je tudi v trgu tik sè slamo kritih hlevov začela kôpica slame goreti, ki je brž ko ne hudovoljno užgana bila. Sreča, da je bilo mirno vreme ter še ljudje spali niso, da se je požar brž ukrotil.

(Grozna hudodelstva.) Iz Ptujskega okraja se nam poroča: V nedeljo jutro, 2. nov. pride k Fürpasovim (Priglnovim) v Slomih Polenske fare mož sorodnik iz fare sv. Marjete, ker so se mu kakor je rekel — ponoči čudne reči sanjale. Ko stopi čez prag, najde v odprtem hramu oba zakonska strašno razmesarjena s svoji krvi na tleh ležati. Gospodarju bil je vrat globoko zarezan, gospodinja imela je razun vrezanega vrata več hudih ran po telesu. — Oba sta dobro gospodarila in bila na glasu, da imata denarjev. Gospodar imel je par volov na prodaj, in sum leti na 2 kupca, ki sta po onih krajih se klatila. Našli so tudi v eni sobi na slami dvojno ležišče, znamenje, da sta 2 tam prenočevala. Škrinje so bile odprte, listine po hiši razmetane. — Preteklo saboto 8. t. m. je pa roparsko napaden in umorjen bil kmet Juri Bohinec, iz Hlaponc v Šentlovrenški fari pri Ptuj. Šel je s polnim vozom pšenice, ki je ni prodal, iz Maribora domu, ter je še ob 8. uri na večer v Ptuj bil. Na levi strani ceste, ki na Dornavo drži, $\frac{1}{2}$ ure od Ptuja, najde trgovec Šk. od sv. Tomaža klobuk, in ko pride do Hlaponc — blizo 11. ure je bilo — najdejo pri Bohinečevem hramu voz pred lesu stati; konji so mrtvega gospodarja s pšenico vred domu pripeljali. Na glavi imel je globoko rano s sekiro v možgane ysekano, denarjev je pa le malo pri sebi imel. — Človek brez strahú božjega je hujši ko ljuta zver. Ako še bo dolgo gospodaril brezverski liberalizem, potem gorjé nam!

(Kat. politično društvo v Slovengradcu) ima v nedeljo 23. nov. ob pol štirih popoldne občni zbor, h kateremu se društveniki vljudno vabijo.

† Denes zvršuje „Gospodar“ britko dolžnost ter naznanja, da je na Martinovo, 11. t. m. umrl častiti gospod župnik v Ljutomeru, dr. Ant. Klemenčič, v 55. letu svojega življenja. Ž njim zgubila je Slovenija enega najvrljših sinov, ves okraj krepko národno podporo, premnogi znanci ljubeznjivega, gostoljubnega prijatelja in naša stranka odločnega pospešitelja. R. I. P. vzdihnemo žalostnega srcá!

Najnovjši kurzi na Dunaju.

Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	fl.	kr.
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	68	20
Ažijo srebra	166	50
„ zlatá	109	50
	5	46

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	60	6	50	7	20	6	75
Rži	5	40	5	—	5	80	4	80
Ječmena	—	—	4	30	4	—	—	—
Ovsa	2	—	2	15	2	10	—	—
Turšice (koruze) vagan	4	60	4	30	4	60	3	80
Ajde	4	20	3	25	4	50	3	—
Prosa	—	—	4	50	3	50	—	—
Krompirja	1	90	1	60	1	60	1	50
Sena . . . . . cent	—	—	2	—	—	80	1	20
Slame (v šopkih)	—	—	1	70	—	70	—	—
„ za steljo	—	—	1	15	—	60	—	95
Govedine funt	—	30	—	32	—	30	—	22
Teletine	—	34	—	34	—	32	—	24
Svinjetine	—	33	—	32	—	30	—	32
Slanine	—	35	—	36	—	40	—	40

Loterijske številke:

V Trstu 8. novemb. 1873: 59 57 35 3 58.

Prihodnje srečkanje: 22. novembra.

Prodaja cerkvenega vina.

V ponedeljek, to je 17. novembra se bo pri spodnji sv. Kungerti blizo Maribora

17 polovnjakov

cerkv. vina ob dveh popoldné po dražbi prodajalo.

1—1 *Cerkveno predstojništvo.*

„Vinska dražba.“

V ponedeljek 24. novembra ob 9. uri predpoldné se bo v Jarenini 14 štartinov cerkvenega vina brez posode dražbeno prodajalo.

1—2 *Cerkveno predstojništvo.*

Oznanilo vinske dražbe.

Pri sv. Križu nad Mariborom se bo 25. novembra sv. Katarine den **sedem (7) polovnjakov** cerkvenega vina po dražbi prodalo.

1—1 *Cerkveno predstojništvo.*

**
"Pri zvezdi."*

Celó nove, prav lične **Brnske tkanine** za môžko obleko: **tifel, sukno, tosking, peruvien, ogrinjala;** tkanine za žensko obleko na poljubno izbiro: **barhent, pravo in pavoljnato platno** priporoča po najnižji ceni

prodajalnica rokodelnega blaga

"Pri zvezdi"

v Mariboru sredi gospôških ulic šte. 146, poleg medicarja g. Gerta.

Vnenja naročila se bodo pošteno in urno izvrševale, in kdor želi česar na ogled, se mu pošlje brezplačno.

Zagotavlja, da se bo vsakemu pošteno in cenó postreglo, prosi posebno slovenske kupce, da k njemu po blago prihajajo,

s spoštovanjem podpisani

2—3

Jože Brglez.

Vinska dražba.

Dné 3. decembra, na dan sv. Frančiška se bode

v Frajhamu

ob 10. uri predpoldné

blizo 8 štertinjakov

letošnjega bukovskega in črešnovskega cerkvenega vina po dražbi prodajalo.

1—3

Cerkveno predstojništvo v Frajhamu.

Dražba cerkvenega vina.

18. nov. se bode v Tepsavi, v fari sv. Petra pod Mariborom

13 polovnjakov,

19. nov. pri sv. Lenartu na Pohorji

13 polovnjakov

po dražbi prodavalo.

Začetek vsakokrat ob 10. uri predpoldne.

1—1 *Cerkveno predstojništvo v Hočjih.*